Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

zo 14. novembra 2024*

Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Aproximácia právnych predpisov – Zosúladenie niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti – Smernica 2001/29/ES – Článok 2 – Právo rozmnožovania – Článok 5 ods. 2 písm. a) a b) – Výnimky a obmedzenia – Primeraná kompenzácia – Priamy účinok – Subjekt štátom poverený vyberaním a rozdeľovaním primeranej kompenzácie – Mimoriadne právomoci“

Vo veci C-230/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (Obchodný súd Gent, oddelenie Gent, Belgicko) zo 16. februára 2023 a doručený Súdnemu dvoru 13. apríla 2023, ktorý súvisí s konaním:

Reprobel CV

proti

Copaco Belgium NV,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: podpredseda Súdneho dvora T. von Danwitz, vykonávajúci funkciu predsedu prvej komory, sudcovia A. Arabadžiev a I. Ziemele (spravodajkyňa),

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: A. Lamote, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 6. marca 2024,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Reprobel CV, v zastúpení: A. Lambert a J.-F. Puyraimond, advocaten,

– Copaco Belgium NV, v zastúpení: T. van Innis, advocaat,

* Jazyk konania: holandčina.

– belgická vláda, v zastúpení: P. Cottin a C. Pochet, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci S. Depré, G. Ryelandt a J. Van Vyve, avocats,

– francúzska vláda, v zastúpení: E. Timmermans, splnomocnená zástupkyňa,

– Európska komisia, v zastúpení: F. Ronkes Agerbeek, J. Samnadda a P. J. O. Van Nuffel, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní zo 6. júna 2024,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, 2001, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Reprobel CV, organizáciou kolektívnej správy autorských práv a práv vydavateľov, poverenou Belgickým kráľovstvom vyberaním a rozdeľovaním nárokov na odmenu na účely primeranej kompenzácie, ktoré patria autorom a vydavateľom z dôvodu reprografických činností, a akciovou spoločnosťou Copaco Belgium NV (ďalej len „Copaco“), vo veci odmietnutia spoločnosťou Copaco zaplatiť spoločnosti Reprobel sumy údajne dlhované z titulu týchto odmien.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenia 31, 35 a 38 smernice 2001/29 stanovujú:

„(31) Je potrebné zabezpečiť primeranú rovnováhu práv a záujmov medzi rôznymi kategóriami nositeľov práv, ako aj medzi rôznymi kategóriami nositeľov práv a používateľmi predmetov ochrany. …

…

(35) V niektorých prípadoch výnimiek alebo obmedzení musia byť nositelia práv primerane odškodnení, aby sa im dostatočne vynahradilo používanie ich chránených diel alebo iných predmetov ochrany. Keď sa stanovuje forma, podrobné úpravy a možná úroveň vhodnej kompenzácie, treba zohľadniť osobitné podmienky každého prípadu. Pri posudzovaní týchto podmienok je hodnotným kritériom možné poškodenie nositeľa práv vyplývajúce [hodnotiacim kritériom možná ujma spôsobená nositeľom práv vyplývajúca – *neoficiálny preklad*] z daného aktu. V prípadoch, keď nositelia práv už dostali platby nejakou inou formou, napríklad ako súčasť licenčného poplatku, nemusí byť potrebná žiadna osobitná alebo samostatná platba. Úroveň vhodnej kompenzácie by mala v plnej miere zohľadňovať

stupeň používania technologických ochranných opatrení uvedených v tejto smernici. V niektorých situáciách, keď je ujma nositeľa práv minimálna, nemusí vzniknúť žiadna povinnosť platby.

…

(38) Členské štáty musia mať možnosť poskytnúť výnimku alebo obmedzenie v súvislosti s právom rozmnožovania pre niektoré druhy rozmnožovania zvukového, vizuálneho a audiovizuálneho materiálu na súkromné použitie, ktoré sú doplnené vhodnou kompenzáciou. Sem môžu patriť úvodné alebo pokračujúce systémy odmeňovania ako kompenzácie za ujmu nositeľom práv. …“

4 Článok 2 tejto smernice, nazvaný „Právo rozmnožovania“, stanovuje:

„Členské štáty ustanovia výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, v celku alebo v časti:

a) pre autorov k ich dielam;

b) pre výkonných umelcov k záznamom ich výkonov;

c) pre výrobcov zvukových záznamov k ich zvukovým záznamom;

d) pre výrobcov prvých záznamov filmov k originálu a k rozmnoženinám ich filmov;

e) pre vysielajúce organizácie k záznamom ich vysielaní, či už sú tieto vysielania prenášané po drôte alebo vzduchom vrátane káblov alebo satelitu.“

5 Článok 5 uvedenej smernice, nazvaný „Výnimky a obmedzenia“, v odseku 2 stanovuje:

„Členské štáty môžu zabezpečiť výnimky alebo obmedzenia práva rozmnožovania ustanoveného v článku 2 v nasledujúcich prípadoch:

a) vo vzťahu k rozmnožovaniu [vyhotoveniu rozmnožení – *neoficiálny preklad*] na papieri alebo akýmkoľvek iným podobným spôsobom, ktorý sa uskutočňuje použitím akéhokoľvek fotografického postupu alebo nejakým iným procesom, ktorý má podobné účinky, s výnimkou písaného/tlačeného notového materiálu za podmienky, že nositelia práv dostanú primeranú kompenzáciu;

b) vo vzťahu k rozmnožovaniu [vyhotoveniu rozmnožení – *neoficiálny preklad*] na akomkoľvek médiu vykonanému fyzickou osobou pre súkromné použitie a s cieľom, ktorý nie je priamo ani nepriamo komerčný, za podmienky, že nositelia práv dostanú primeranú kompenzáciu, v ktorej sa zohľadní uplatnenie alebo neuplatnenie technologických opatrení uvedených v článku 6 na dotknuté dielo alebo predmet ochrany;

…“

Belgické právo

6 Článok 59 wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten (zákon o autorských právach a s nimi súvisiacich právach) z 30. júna 1994 (*Belgisch Staatsblad* z 27. júla 1994, s. 19297) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „zákon o autorských právach“) uvádzal:

„Autori a vydavatelia diel zachytených na grafickom alebo podobnom nosiči majú nárok na odmenu za rozmnožovanie týchto diel, a to aj za podmienok stanovených v článku 22 ods. 1 bodoch 4 a 4a…

Odmenu uhrádza výrobca, dovozca alebo nadobúdateľ prístrojov umožňujúcich kopírovanie chránených diel v rámci Spoločenstva pri uvedení týchto prístrojov do obehu v tuzemsku.“

7 Článok 60 zákona o autorských právach stanovoval:

„Okrem toho musia fyzické osoby alebo právnické osoby, ktoré vyhotovujú kópie diel, zaplatiť pomernú odmenu určenú v závislosti od počtu vyhotovených kópií, alebo ju prípadne za tieto osoby musia zaplatiť tí, ktorí iným za odplatu alebo bezodplatne sprístupnia prístroj na vyhotovovanie rozmnožení.“

8 Článok 60a zákona o autorských právach bol formulovaný takto:

„Spoločnosť spravujúca práva, ktorú určil kráľ v rámci tejto kapitoly, je oprávnená vyžiadať si informácie potrebné na plnenie svojich úloh v súlade s článkom 78 od:

– správy ciel a spotrebných daní na základe článku 320 všeobecného zákona o clách a spotrebných daniach z 18. júla 1977, ktorý bol nahradený zákonom z 27. decembra 1993;

– správy [dane z pridanej hodnoty (DPH)] na základe článku 93a zákonníka o DPH z 3. júla 1969

– a Národného úradu sociálneho zabezpečenia podľa zákona z 15. januára 1990 o zriadení a organizácii Centrálnej databázy sociálneho zabezpečenia.

Bez toho, aby bol dotknutý článok 78 tohto zákona, určená spoločnosť spravujúca práva môže na základe svojej žiadosti poskytnúť informácie colným orgánom a orgánom pre DPH. Bez toho, aby bol dotknutý článok 78 tohto zákona, určená spoločnosť spravujúca práva môže oznamovať a vyžadovať informácie od:

– oddelenia kontroly a mediácie pre [federálnu verejnú službu (FVS)] Hospodárstvo;

– spoločností spravujúcich práva vykonávajúcich podobnú činnosť v zahraničí pod podmienkou reciprocity.“

9 Podľa článku 61 zákona o autorských právach:

„Kráľ stanoví výšku odmien uvedených v článkoch 59 a 60 kráľovským nariadením prerokovaným v Rade ministrov. Odmenu uvedenú v článku 60 možno upraviť v závislosti od dotknutých odvetví.

Kráľ určí spôsoby vyberania, rozdeľovania a kontroly týchto odmien, ako aj [okamih] ich splatnosti.

Pokiaľ medzinárodné dohody nestanovujú inak, odmeny uvedené v článkoch 59 a 60 sa poskytujú rovným dielom autorom a vydavateľom.

Kráľ podľa podmienok [a] pravidiel, ktoré stanoví, poverí spoločnosť zastupujúcu všetky spoločnosti spravujúce práva výberom a rozdeľovaním odmeny.“

10 Výšku paušálnej odmeny a pomernej odmeny, uvedených v článkoch 59 a 60 zákona o autorských právach, stanovilo Koninklijk besluit betreffende de vergoeding verschuldigd aan auteurs en uitgevers voor het kopiëren voor privé-gebruik of didatisch gebruik van werken die op grafische of op soortgelijke wizje zijn vastgelegd (kráľovské nariadenie o odmenách autorov a vydavateľov za rozmnožovanie diel na grafickom alebo podobnom nosiči na súkromné alebo vzdelávacie účely) z 30. októbra 1997 (*Belgisch Staatsblad* zo 7. novembra 1997, s. 29874).

11 Článok 7 tohto kráľovského nariadenia stanovuje:

„Odsek 1. Platitelia predkladajú spoločnosti spravujúcej práva vyhlásenie každý mesiac pred dvadsiatym dňom nasledujúcim po referenčnom mesiaci.

Odsek 2. Vo vyhlásení uvedenom v odseku 1 sa uvedú jednak údaje umožňujúce identifikovať platiteľa a jednak počet a charakteristiky potrebné na určenie výšky paušálnej odmeny za prístroje uvedené do obehu na vnútroštátnom území počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje vyhlásenie.

…“

12 Článok 1 Koninklijk besluit tot het belasten van een vennootschap met de inning en de verdeling van de vergoeding voor het kopiëren van werken die op grafische of soortgelijke wijze zijn vastgelegd (kráľovské nariadenie o poverení subjektu oprávneného vyberať a rozdeľovať odmenu za rozmnožovanie diel na grafických alebo podobných nosičoch) z 15. októbra 1997 (*Belgisch Staatsblad* zo 7. novembra 1997, s. 29873) stanovuje:

„Spoločnosť založená podľa občianskeho práva, ktorá má formu družstva s ručením obmedzeným, s názvom ‚Reprobel‘,… je poverená zabezpečovať výber a rozdelenie nárokov na odmenu stanovených v článkoch 59 a 61 [zákona o autorských právach].“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

13 Spoločnosť Copaco ako distribútor IT výrobkov určených pre podniky a spotrebiteľov predáva aj zariadenia na kopírovanie, ako sú fotokopírovacie zariadenia a skenery. Z toho dôvodu bola až do konca roka 2016 povinná platiť spoločnosti Reprobel paušálne odmeny za rozmnožovanie diel chránených autorskými právami alebo s nimi súvisiacimi právami (ďalej len „odmeny na účely primeranej kompenzácie“).

14 Vzhľadom na to, že Súdny dvor vo svojom rozsudku z 12. novembra 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), rozhodol, že článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 bráni „paušálnej“ časti systému odmeňovania stanoveného belgickou právnou úpravou v oblasti odmien na účely primeranej kompenzácie, Copaco pozastavila platenie faktúr vystavovaných spoločnosťou Reprobel a týkajúcich sa tejto odmeny za obdobie od novembra 2015 do januára 2017, pričom poukázala na priamy účinok tohto ustanovenia a uviedla, že pozastavenie tejto platby bude trvať až do zosúladenia ustanovení tejto právnej úpravy s ustanoveniami smernice 2001/29.

15 V marci 2017 vstúpil do platnosti nový režim odmien na účely primeranej kompenzácie.

16 Dňa 16. decembra 2020 Reprobel podala voči spoločnosti Copaco žalobu na ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Dendermonde (Obchodný súd Gent, oddelenie Termonde, Belgicko), ktorý medzitýmnym rozsudkom zo 4. marca 2022 vrátil vec z dôvodov miestnej nepríslušnosti na ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (Obchodný súd Gent, oddelenie Gent, Belgicko), ktorý je vnútroštátnym súdom podávajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania.

17 Tento súd konštatuje, že z rozsudku z 12. novembra 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), vyplýva, že podmienky stanovené belgickým režimom odmeňovania na účely primeranej kompenzácie, o ktoré išlo vo veci, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, boli prinajmenšom čiastočne v rozpore so smernicou 2001/29, keďže primeraná kompenzácia stanovená v článku 5 ods. 2 písm. b) tejto smernice nenašla žiadne vyjadrenie v tomto režime, ktorý až do 29. decembra 2016 stanovoval uplatňovanie paušálnych odmien bez objektívnej kvantitatívnej korelácie so skutočným používaním zariadení na kopírovanie, takže hrozilo, že tieto odmeny presiahnu svoju čisto kompenzačnú povahu.

18 Vnútroštátny súd uvádza, že v rozsudku z 12. novembra 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), Súdny dvor vyložil výnimky alebo obmedzenia, ktoré môže členský štát stanoviť vo svojej vnútroštátnej právnej úprave na základe článku 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 a ktoré neboli zahrnuté do belgického systému odmeňovania na účely primeranej kompenzácie platného do 29. decembra 2016. Súdny dvor sa najmä domnieval, že daný režim nebol v súlade s týmto ustanovením. V tejto súvislosti poznamenal, že uvedený režim podmieňuje výšku paušálnej odmeny iba počtom kópií za minútu, ktoré je možné zhotoviť s predmetnými zariadeniami na kopírovanie, že stanovuje prinajmenšom čiastočný výpočet týchto odmien v závislosti od ujmy, ktorú nelegálne rozmnoženiny môžu spôsobiť dotknutým autorom, že odmeny priznáva, či už čiastočne alebo úplne, iným osobám než autorom, že zaplatenie odmien sa vyžaduje od osôb, ktoré identifikovateľným používateľom dali k dispozícii fotokopírovacie zariadenia, a že stanovuje systém, ktorý môže viesť k nadmernej kompenzácii príjemcov odmien tým, že ukladá súčasne paušálnu a pomernú odmenu bez mechanizmov vrátenia.

19 Vnútroštátny súd tiež uvádza, že ak nie je možný žiadny výklad v súlade so smernicou, vnútroštátne ustanovenia musia ustúpiť pred ustanoveniami dotknutej smernice. Poznamenáva však, že účastníci sporu, ktorý prejednáva, sa nezhodujú v otázke podmienok, ktoré treba na tento účel splniť.

20 Podľa spoločnosti Copaco má článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 priamy účinok a možno sa ho dovolávať voči spoločnosti Reprobel, ktorú treba považovať za štátny subjekt z dôvodu štátom zverenej úlohy vyberať a rozdeľovať odmeny na účely primeranej kompenzácie.

21 Reprobel naproti tomu spochybňuje bezpodmienečnú, jasnú a presnú povahu článku 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29, keďže členské štáty môžu stanoviť výnimky a obmedzenia uvedené v tomto ustanovení, ak si to želajú, a prináleží týmto štátom, aby definovali primeranosť kompenzácie stanovenej v článku 5 ods. 2 tejto smernice.

22 Reprobel sa okrem toho domnieva, že voči nej nemožno uplatniť smernicu 2001/29 z dôvodu, že je združením súkromného práva.

23 Za týchto okolností sa ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (Obchodný súd Gent, oddelenie Gent) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Je subjekt, akým je Reprobel, v rozsahu, v akom je na základe kráľovského nariadenia štátom poverený vyberať a rozdeľovať primeranú kompenzáciu určenú štátom v zmysle článku 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 a nad ktorým štát vykonáva dohľad, subjektom, voči ktorému sa jednotlivec môže na svoju obranu dovolávať nezlučiteľnosti vnútroštátneho ustanovenia, ktoré tento subjekt voči tomuto jednotlivcovi uplatňuje, s právom Únie?

2. Je pre odpoveď na túto otázku relevantné, že štátny dohľad vykonávaný nad týmto subjektom zahŕňa:

– povinnosť tohto subjektu zasielať povinným kópie svojich žiadostí o poskytnutie informácií, potrebných pre výber a rozdeľovanie reprografických odmien, vždy aj príslušnému ministrovi, aby tento zostal informovaný o spôsobe, akým tento subjekt vykonáva svoje právo dohľadu, a aby mohol rozhodnúť, či je vhodné ministerským nariadením určiť obsah, počet a frekvenciu žiadostí o poskytnutie informácií tak, aby čo najmenej zasahovali do činnosti, a minimalizoval tak ich zásah do činnosti účastníkov,

– povinnosť subjektu požiadať zástupcu ministra o zaslanie žiadosti o informácie potrebné pre výber pomernej časti odmeny za reprografiu platiteľom odmien, distribútorom, či už veľkoobchodníkom alebo maloobchodníkom, lízingovým spoločnostiam alebo spoločnostiam vykonávajúcim údržbu zariadení, ak sa platiteľ odmeny nezúčastňoval na výbere; v takom prípade je subjekt povinný zaslať kópiu tejto žiadosti aj príslušnému ministrovi, aby mohol určiť obsah, počet a frekvenciu žiadostí o informácie tak, aby čo najmenej zasahovali do činnosti účastníkov,

– povinnosť subjektu predložiť príslušnému ministrovi na schválenie pravidlá rozdeľovania odmien za reprografiu a každú ich zmenu,

– povinnosť subjektu predložiť príslušnému ministrovi na schválenie ním vytvorený formulár oznámenia. Bez tohto schválenia formulár nemožno vydať?

3. Je pre odpoveď na otázku relevantné aj to, že subjekt má tieto právomoci:

– právomoc požadovať všetky informácie potrebné na výber odmeny za reprografiu od všetkých osôb, ktoré sú platiteľmi odmeny, prispievateľmi, obchodníkmi, či už veľkoobchodníkmi alebo maloobchodníkmi, lízingovými spoločnosťami alebo spoločnosťami vykonávajúcimi údržbu zariadení. V tejto súvislosti musí byť ku každej žiadosti vždy pripojený odkaz na trestnoprávne sankcie, ktoré budú uložené v prípade nedodržania stanovenej lehoty alebo poskytnutia neúplných alebo nepravdivých informácií,

– právomoc požadovať od každej osoby povinnej platiť odmenu, aby poskytla všetky informácie týkajúce sa rozmnožovaných diel, ktoré sú potrebné na rozdelenie odmeny za reprografiu,

– právomoc získavať všetky informácie potrebné na plnenie svojich úloh od Colnej správy, Správy DPH a Národného úradu sociálneho zabezpečenia?

4. Má článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 priamy účinok?

5. Je vnútroštátny súd povinný neuplatniť vnútroštátnu právnu normu na návrh jednotlivca, ak táto štátom stanovená právna norma je nezlučiteľná s článkom 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29, najmä preto, že norma, ktorá je nezlučiteľná s uvedeným článkom, vyžaduje od tohto jednotlivca úhradu poplatkov?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej, druhej a tretej otázke

24 Svojou prvou, druhou a treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 sa má vykladať v tom zmysle, že voči subjektu poverenému členským štátom výberom a rozdeľovaním primeranej kompenzácie upravenej v tomto ustanovení sa môže jednotlivec pred vnútroštátnym súdom dovolávať toho, že vnútroštátna právna úprava stanovujúca takúto kompenzáciu je v rozpore s právom Únie, pokiaľ takýto subjekt plní úlohy vo verejnom záujme, podlieha dohľadu tohto štátu a na účely plnenia týchto úloh má mimoriadne právomoci v porovnaní s právomocami vyplývajúcimi z pravidiel uplatniteľných na vzťahy medzi jednotlivcami.

25 Na úvod je potrebné uviesť, že z vnútroštátneho právneho rámca uplatniteľného na spor vo veci samej, vymedzeného v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vyplýva, že Reprobel má právnu formu družstva založeného podľa súkromného práva, v ktorého orgánoch Belgické kráľovstvo nie je zastúpené.

26 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa však jednotlivci môžu priamo odvolávať na bezpodmienečné a dostatočne presné ustanovenia smernice nielen voči členským štátom a ich inštitúciám v užšom zmysle slova, ale tiež okrem iného voči subjektom, ktoré podliehajú právomoci alebo kontrole orgánu verejnej moci, plnia úlohy vo verejnom záujme a disponujú mimoriadnymi právomocami v porovnaní s tými, ktoré vyplývajú z pravidiel uplatniteľných na vzťahy medzi jednotlivcami. Takéto organizácie alebo subjekty sa líšia od jednotlivcov a musia byť považované za štát buď preto, že ide o právnické osoby verejného práva, ktoré sú súčasťou štátu v širšom zmysle slova, alebo preto, že podliehajú verejnému orgánu alebo sú kontrolované verejným orgánom, či preto, že takýto orgán ich poveril plnením úloh vo verejnom záujme a na tento účel im boli udelené uvedené mimoriadne právomoci (pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. júla 1990, Foster a i., C-188/89, EU:C:1990:313, bod 20, ako aj z 10. októbra 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, body 33 a 34).

27 Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že podmienky, za ktorých dotknutý subjekt musí podliehať štátnej moci alebo byť kontrolovaný štátom a disponovať na tento účel mimoriadnymi právomocami v porovnaní s tými, ktoré vyplývajú z pravidiel uplatniteľných na vzťahy medzi jednotlivcami, nemajú kumulatívnu povahu (rozsudok z 10. októbra 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, bod 28).

28 V prejednávanej veci zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že Reprobel nie je verejnoprávnym subjektom a ani nie je kontrolovaná Belgickým kráľovstvom. Treba teda preskúmať, či plní úlohy vo verejnom záujme a na tento účel disponuje mimoriadnymi právomocami v porovnaní s tými, ktoré vyplývajú z pravidiel uplatniteľných na vzťahy medzi jednotlivcami.

29 V prvom rade v súlade s judikatúrou citovanou v bode 26 tohto rozsudku, pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa výkonu úloh vo verejnom záujme, kráľovské nariadenie o poverení subjektu oprávneného vyberať a rozdeľovať odmenu za rozmnožovanie diel na grafických alebo podobných nosičoch z 15. októbra 1997 poverilo spoločnosť Reprobel výberom a rozdeľovaním nárokov na odmenu na účely primeranej kompenzácie, stanovených v článkoch 59 až 61 zákona o autorských právach.

30 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že členské štáty sú podľa článku 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 oprávnené zaviesť do svojich právnych poriadkov výnimky z práva rozmnožovania, ktoré sú v tomto ustanovení stanovené, a že sú preto tiež povinné zabezpečiť ich primeranú kompenzáciu a zaviesť systém financovania tejto kompenzácie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. novembra 2023, Seven.One Entertainment Group, C-260/22, EU:C:2023:900, bod 23).

31 Ďalej pokiaľ ide o formu, podmienky a výšku primeranej kompenzácie, Súdny dvor rozhodol, že takáto kompenzácia, a teda aj systém, na ktorom je založená, a jej výška musia súvisieť s ujmou spôsobenou nositeľom práv z dôvodu vyhotovenia rozmnožení na súkromné použitie (rozsudky z 22. septembra 2016, Microsoft Mobile Sales International a i., C-110/15, EU:C:2016:717, bod 28, ako aj z 24. marca 2022, Austro-Mechana, C-433/20, EU:C:2022:217, bod 49).

32 Okrem toho sa Súdny dvor vyjadril k spôsobu výberu a rozdeľovania odmien na účely primeranej kompenzácie, stanovenému belgickou právnou úpravou. Na jednej strane rozhodol, že primeraná kompenzácia stanovená v článku 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29 sa týka rozmnožení na akomkoľvek nosiči a akýmkoľvek spôsobom, t. j. že ju znášajú všetci používatelia zariadení, nosičov alebo služieb, ktoré umožňujú vyhotovovať alebo obsahujú takéto rozmnoženiny, pričom títo používatelia môžu využiť výnimky stanovené v tomto ustanovení (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. novembra 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, body 30 až 34).

33 Na druhej strane Súdny dvor rozhodol, že primeraná kompenzácia je v zásade určená na kompenzáciu ujmy spôsobenej z dôvodu skutočne zhotovených rozmnožení a že v zásade prináleží osobám, ktoré zhotovili rozmnoženiny, aby nahradili s tým spojenú ujmu financovaním kompenzácie, ktorá bude uhradená nositeľovi práv. Vzhľadom na praktické ťažkosti pri identifikácii používateľov môžu členské štáty stanoviť systém, v rámci ktorého túto kompenzáciu nesú osoby, ktoré disponujú zariadeniami, prístrojmi a nosičmi určenými na digitálne kopírovanie a ktoré sprístupňujú tieto zariadenia, prístroje alebo nosiče používateľom alebo im poskytujú služby súvisiace s vyhotovovaním rozmnožení a ktoré prenesú finančnú záťaž na koncových používateľov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. novembra 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, body 69 a 70).

34 V tejto súvislosti, ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 40 svojich návrhov v prejednávanej veci, by totiž pre nositeľov práv bolo mimoriadne ťažké dovolávať sa tohto práva vo vzťahu k úkonom používateľov v súkromnom sektore. Zavedenie výnimiek z tohto práva stanovených v článku 5 ods. 2 smernice 2001/29 teda zabezpečuje oprávneným osobám príjem, ktorý by bolo veľmi ťažké získať priamo od používateľov.

35 Belgická právna úprava stanovuje, že nositelia autorských práv a s nimi súvisiacich práv dostanú na základe týchto výnimiek kompenzáciu za spôsobenú ujmu, pozostávajúcu z vopred stanovenej časti vypočítanej paušálne a z dodatočne stanovenej pomernej odmeny, ktoré sú financované z odmien platených všetkými nadobúdateľmi zariadení a nosičov určených na kopírovanie alebo

príjemcami služieb vyhotovovania rozmnožení, ktorým je umožnené využívať tieto výnimky. Vyberanie takejto odmeny a vyplatenie primeranej kompenzácie nositeľom uvedených práv teda predstavuje úlohy plnené vo verejnom záujme.

36 V tejto súvislosti je potrebné odmietnuť tvrdenie francúzskej vlády, že Reprobel nevykonáva úlohy vo verejnom záujme, ale sleduje výlučne súkromný záujem nositeľov autorských práv a s nimi súvisiacich práv. Prostredníctvom úloh zverených subjektu poverenému výberom a rozdeľovaním nárokov na odmenu na účely primeranej kompenzácie totiž členský štát plní povinnosť dosiahnuť výsledok, ktorú mu ukladá článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29, a to povinnosť zabezpečiť v prospech nositeľov týchto práv účinné vyberanie primeranej kompenzácie s cieľom zachovať spravodlivú rovnováhu medzi dotknutými záujmami, čo úplne patrí do oblasti verejného záujmu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. septembra 2022, Ametic, C-263/21, EU:C:2022:644, bod 69).

37 V druhom rade pokiaľ ide o posúdenie právomocí subjektu, akým je Reprobel, treba najskôr pripomenúť, že táto spoločnosť je jediným subjektom povereným výberom a rozdeľovaním nárokov na odmenu na účely primeranej kompenzácie podľa článkov 59 až 61 zákona o autorských právach.

38 Ako v podstate zdôraznil generálny advokát v bode 45 svojich návrhov, zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, v tomto kontexte vyplýva, že spoločnosti Reprobel boli zverené mimoriadne právomoci v porovnaní s tými, ktoré vyplývajú z pravidiel uplatniteľných na vzťahy medzi jednotlivcami, a to najmä právomoc vymáhať od výrobcov a distribútorov prístrojov a nosičov slúžiacich na kopírovanie odmeny na účely primeranej kompenzácie.

39 Subjekt, ktorý je tak ako Reprobel oprávnený poberať odmenu na účely primeranej kompenzácie, sa totiž môže zo zákona domáhať zaplatenia tejto odmeny voči ktorejkoľvek osobe, ktorá patrí do okruhu osôb povinných platiť odmeny, ktorý je abstraktne definovaný vnútroštátnou právnou úpravou.

40 V tejto súvislosti je irelevantné, ako tvrdia Reprobel a belgická vláda, že výšku uvedenej odmeny určujú orgány verejnej moci, a nie uvedený subjekt. Plnenie úloh vo verejnom záujme totiž neznamená, že subjekt, ktorý vykonáva tieto úlohy, sám určuje všetky ich aspekty alebo že právomoci, ktoré má na tento účel, musia byť diskrečnej povahy. Navyše skutočnosť, že činnosť subjektu, ktorý je poverený plnením úloh vo verejnom záujme, je obmedzená orgánom verejnej moci, potvrdzuje o to viac, že tento subjekt koná v mene štátu a môže byť spájaný so štátom.

41 Navyše, ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, Reprobel disponuje súborom osobitných právomocí, najmä v oblasti žiadosti o informácie, aby mohla plniť úlohy vo verejnom záujme, ktoré jej boli zverené.

42 Po prvé má právomoc vyžiadať si pod hrozbou trestnej sankcie od osôb povinných platiť odmenu na účely primeranej kompenzácie, ako aj od iných hospodárskych subjektov pôsobiacich na trhu s kopírovacími zariadeniami, ako sú podniky, ktoré sa zaoberajú údržbou týchto zariadení, všetky informácie potrebné na určenie okruhu osôb povinných platiť odmenu a výšky súm, ktoré sú povinné zaplatiť. Túto právomoc treba považovať za mimoriadnu právomoc v porovnaní s právomocou vyplývajúcou z pravidiel uplatniteľných na vzťahy medzi jednotlivcami.

43 V tomto kontexte nie je dôležité, ako tvrdia Reprobel a belgická vláda, že Reprobel nemá právomoc sankcionovať osoby, ktoré si neplnia povinnosť poskytnúť jej informácie. Nesplnenie tejto povinnosti totiž podľa informácií uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania podlieha trestnoprávnym sankciám, ktoré sú svojou povahou oprávnené uložiť iba súdy. Samotná existencia týchto sankcií preto svedčí o osobitnej povahe právomocí zverených spoločnosti Reprobel.

44 Po druhé zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že Reprobel má právomoc požadovať od colných a daňových orgánov a orgánov sociálneho zabezpečenia informácie potrebné na plnenie svojich úloh. Takéto oprávnenie predstavuje, s výhradou overení, ktorých vykonanie prináleží vnútroštátnemu súdu, mimoriadnu právomoc v porovnaní s právomocou vyplývajúcou z pravidiel uplatniteľných na vzťahy medzi jednotlivcami. Informácie, akými sú objem dovozu zariadení alebo nosičov slúžiacich na kopírovanie alebo obrat výrobcov alebo distribútorov takýchto zariadení a nosičov, totiž v zásade nemôžu byť oznámené osobám, ktoré takúto právomoc nemajú.

45 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné odpovedať na prvú, druhú a tretiu otázku tak, že článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 sa má vykladať v tom zmysle, že voči subjektu poverenému členským štátom výberom a rozdeľovaním primeranej kompenzácie na základe tohto ustanovenia sa môže jednotlivec pred vnútroštátnym súdom dovolávať toho, že vnútroštátna právna úprava stanovujúca takúto kompenzáciu je v rozpore s ustanoveniami práva Únie s priamym účinkom, pokiaľ takýto subjekt má na účely plnenia úloh vo verejnom záujme mimoriadne právomoci v porovnaní s právomocami vyplývajúcimi z pravidiel uplatniteľných na vzťahy medzi jednotlivcami.

O štvrtej a piatej otázke

46 Svojou štvrtou a piatou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 vykladať v tom zmysle, že má priamy účinok, takže v prípade nesprávneho prebratia tohto ustanovenia sa ho jednotlivec môže dovolávať s cieľom vylúčiť uplatnenie vnútroštátnych pravidiel, ktoré ho zaväzujú zaplatiť odmenu na účely primeranej kompenzácie uloženú v rozpore s uvedeným ustanovením.

47 Na úvod je potrebné pripomenúť, že z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že vo všetkých prípadoch, v ktorých sú ustanovenia smernice obsahovo bezpodmienečné a dostatočne presné, majú jednotlivci právo sa na ne odvolávať pred vnútroštátnymi súdmi voči štátu, pokiaľ tento štát neprebral smernicu do vnútroštátneho právneho poriadku v stanovenej lehote alebo ju neprebral správne (rozsudok zo 6. novembra 2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, bod 63 a citovaná judikatúra).

48 Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že norma Únie je na jednej strane bezpodmienečná, ak povinnosť v nej stanovená nezávisí od žiadnej podmienky a jej vykonávanie alebo účinky nepodliehajú prijatiu žiadneho aktu inštitúcií Únie alebo členských štátov, a na druhej strane je dostatočne presná na to, aby sa na ňu jednotlivec mohol odvolať a aby ju sudca mohol aplikovať, ak povinnosť ukladá jednoznačným spôsobom [rozsudok z 8. marca 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Priamy účinok), C-205/20, EU:C:2022:168, bod 18].

49 V prejednávanej veci sa Reprobel, ako aj belgická a francúzska vláda domnievajú, že vzhľadom na širokú mieru voľnej úvahy, ktorou disponujú členské štáty pri vytváraní a financovaní systému primeranej kompenzácie upraveného v článku 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29, nie je toto ustanovenie dostatočne bezpodmienečné a presné na to, aby mu bolo možné priznať priamy účinok v súlade s vyššie citovanou judikatúrou Súdneho dvora.

50 Súdny dvor však už rozhodol, že hoci smernica ponecháva členským štátom určitú mieru voľnej úvahy pri prijímaní spôsobov jej vykonania, možno sa domnievať, že ustanovenie tejto smernice je bezpodmienečné a presné, pokiaľ jednoznačne ukladá členským štátom povinnosť dosiahnuť presne vymedzený výsledok, ktorá nie je viazaná žiadnou podmienkou týkajúcou sa uplatnenia pravidla, ktoré stanovuje [rozsudok z 8. marca 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Priamy účinok), C-205/20, EU:C:2022:168, bod 19].

51 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že zásada prednosti ukladá vnútroštátnemu súdu, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie, v prípade nemožnosti vyložiť vnútroštátnu právnu úpravu v súlade s požiadavkami práva Únie, povinnosť zabezpečiť plný účinok požiadaviek tohto práva v spore, o ktorom rozhoduje, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní akúkoľvek vnútroštátnu právnu úpravu alebo prax, hoci aj časovo následnú, ktorá je v rozpore s ustanovením práva Únie s priamym účinkom, a to bez toho, aby musel požiadať alebo vyčkať na predchádzajúce zrušenie tejto vnútroštátnej právnej úpravy alebo praxe zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom [rozsudok z 8. marca 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Priamy účinok), C-205/20, EU:C:2022:168, bod 37].

52 Pokiaľ ide o otázku, či je článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 bezpodmienečný a dostatočne presný, posúdenie, ktoré má byť na tento účel vykonané, sa musí zamerať najmä na tri aspekty, a síce stanovenie osôb, ktoré majú nárok na ochranu podľa tohto ustanovenia, obsah tejto ochrany a totožnosť subjektu zodpovedného za poskytnutie uvedenej ochrany (pozri analogicky rozsudok zo 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, bod 56).

53 V tejto súvislosti Súdny dvor už rozhodol, že článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 ukladá členským štátom, ktoré sa rozhodnú uplatniť výnimky alebo obmedzenia práva rozmnožovania, konkrétnu povinnosť dbať na to, že nositeľom práv bude zabezpečená primeraná kompenzácia (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. októbra 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 36, ako aj z 22. septembra 2016, Microsoft Mobile Sales International a i., C-110/15, EU:C:2016:717, bod 25).

54 Je pravda, že členské štáty nie sú povinné zaviesť do svojho vnútroštátneho práva výnimky upravené v článku 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. apríla 2016, Austro-Mechana, C-572/14, EU:C:2016:286, bod 18, ako aj z 22. septembra 2016, Microsoft Mobile Sales International a i., C-110/15, EU:C:2016:717, bod 27, ako aj citovanú judikatúru). Ak tak však urobia, musia upraviť aj vyplatenie primeranej kompenzácie autorom poškodeným v dôsledku uplatnenia týchto výnimiek (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. októbra 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 36) a zohľadniť podmienky týkajúce sa štruktúry a výšky tejto kompenzácie, ako vyplývajú z výkladu tohto ustanovenia.

55 Medzi tieto podmienky patria podmienky, ktoré Súdny dvor stanovil v rozsudku z 12. novembra 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), pokiaľ ide o spôsob výpočtu odmeny na účely primeranej kompenzácie. V tomto rozsudku, na ktorý odkazuje

vnútroštátny súd, Súdny dvor rozhodol, že hoci článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 ponecháva členským štátom možnosť určiť spôsoby financovania a výberu primeranej kompenzácie, ako aj výšku tejto kompenzácie, systém kombinujúci vopred stanovenú paušálnu odmenu a dodatočne stanovenú pomernú odmenu musí ako celok umožňovať vyberanie poplatku ako primeranej kompenzácie, ktorého výška v podstate zodpovedá skutočnej ujme spôsobenej nositeľom práv. Na to, aby takýto systém spĺňal túto podmienku, musí obsahovať mechanizmy, najmä mechanizmy vrátenia, určené na nápravu akejkoľvek situácie nadmernej kompenzácie, ktorá by bola v rozpore s požiadavkou uvedenou v odôvodnení 31 smernice 2001/29, podľa ktorej treba zachovať spravodlivú rovnováhu medzi nositeľmi práv a používateľmi predmetov ochrany, a teda s článkom 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. novembra 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, body 83 až 86).

56 Pokiaľ ide konkrétne o obsah práv, ktoré vyplývajú z ustanovení smernice 2001/29 a ktoré môžu mať priamy účinok, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že jednotlivci môžu odmietnuť znášať finančnú záťaž odmeny na účely primeranej kompenzácie, ak je vyberaná v rozpore so zásadami vyplývajúcimi podľa judikatúry Súdneho dvora z článku 5 ods. 2 písm. a) a b) tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. novembra 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750, body 85 až 87, ako aj z 22. septembra 2016, Microsoft Mobile Sales International a i., C-110/15, EU:C:2016:717, body 37, 54 a 55). Súdny dvor tak výslovne zdôraznil potrebu stanoviť v systéme primeranej kompenzácie právo na vrátenie neoprávnene získanej odmeny na účely financovania takejto kompenzácie.

57 Keďže v prejednávanej veci je predmetná vnútroštátna právna úprava nezlučiteľná s článkom 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29, ako to v podstate vyplýva z rozsudku z 12. novembra 2015, Hewlett-Packard Belgium (C-572/13, EU:C:2015:750), vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o spore týkajúcom sa pozastavenia zo strany jednotlivca vyplácania odmeny na účely primeranej kompenzácie, ktorú vyžaduje táto právna úprava, je povinný zabezpečiť plný účinok tohto ustanovenia tým, že neuplatní uvedenú vnútroštátnu právnu úpravu na účely rozhodnutia v spore, ktorý prejednáva.

58 Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné odpovedať na štvrtú a piatu otázku tak, že článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29 sa má vykladať v tom zmysle, že má priamy účinok, takže v prípade nesprávneho prebratia tohto ustanovenia do vnútroštátneho právneho poriadku sa ho jednotlivec môže dovolávať s cieľom vylúčiť uplatnenie vnútroštátnych pravidiel, ktoré ho zaväzujú zaplatiť odmenu na účely primeranej kompenzácie uloženú v rozpore s uvedeným ustanovením.

O trovách

59 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   voči subjektu poverenému členským štátom výberom a rozdeľovaním primeranej kompenzácie na základe tohto ustanovenia sa môže jednotlivec pred vnútroštátnym súdom dovolávať toho, že vnútroštátna právna úprava stanovujúca takúto kompenzáciu je v rozpore s ustanoveniami práva Únie s priamym účinkom, pokiaľ takýto subjekt má na účely plnenia úloh vo verejnom záujme mimoriadne právomoci v porovnaní s právomocami vyplývajúcimi z pravidiel uplatniteľných na vzťahy medzi jednotlivcami.

2. **Článok 5 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2001/29**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   má priamy účinok, takže v prípade nesprávneho prebratia tohto ustanovenia do vnútroštátneho právneho poriadku sa ho jednotlivec môže dovolávať s cieľom vylúčiť uplatnenie vnútroštátnych pravidiel, ktoré ho zaväzujú zaplatiť odmenu na účely primeranej kompenzácie uloženú v rozpore s uvedeným ustanovením.

Podpisy